

Fonetický ústav Filozofické fakulty Univerzity Karlovy

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Fonetický ústav
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.

Posudek vedoucího práce

na diplomovou práci

Imitace ruského přízvuku českými mluvčími,

kterou předkládá **Natalia Nudga**

Natalia Nudga se ve své diplomové práci věnuje tématu z oblasti forenzní fonetiky, konkrétně jednomu ze způsobů falšování hlasové identity formou imitace cizineckého přízvuku. Jedná se proto o téma, které navazuje na současné výzkumné aktivity Fonetického ústavu a které doposud nebylo v českém prostředí zpracované.

Teoretická část předložené diplomové práce je tvořena třemi kapitolami. První z nich krátce představuje forenzní fonetiku a maskování hlasu jako jeden z poměrně častých jevů souvisejících s identifikací mluvčího. Podrobněji se pak věnuje přímo imitaci regionálního či cizineckého přízvuku. Druhá kapitola se zabývá cizineckým přízvukem. Po krátkém úvodu autorka popisuje typické projevy ruského přízvuku v češtině na základě dosavadních výzkumů; zajímavé je i srovnání ruského a ukrajinského přízvuku v češtině, založené na neformálním pozorování autorky. Poslední z úvodních kapitol navazuje na analýzu v předchozí kapitole porovnáním segmentálních systémů i prozodických charakteristik češtiny a ruštiny.

Kapitoly v teoretické části diplomové práce považuji za příkladné uvedení do problematiky. Popis je velmi účelně koncipován, diplomantka velmi rychle přechází od obecných aspektů (forenzní fonetika, osvojování výslovnosti cizího jazyka) k aspektům konkrétním, které přímo souvisejí s diplomovým tématem (imitace cizineckého přízvuku, čeština ruských mluvčích). To je v kvalifikačních studentských pracích spíše neobvyklé – mnohem běžnější je obsáhlejší popis relativně základních konceptů – a v práci Natalie tento příměji zacílený způsob působí, spolu s čtivým a zároveň odborným stylem, velmi sympatickým a osvěžujícím dojmem.

Empirická část diplomové práce tradičně začíná popisem metody výzkumu, tedy sestavením řečového materiálu, charakteristik mluvčích a provedených analýz. Následující kapitola se věnuje zvláště poslechové a akustické analýze českých mluvčích imitujících ruský přízvuk. Popis poslechové analýzy postupuje částečně po jevech (např. výslovnost ř) a částečně po mluvčích; autorka se u slov, která se v textu opakovala, zaměřuje i na konzistentnost mluvčích. Akustický popis vokalické kvantity, spektrálního těžiště postalveolárních sykavek i temporálních a melodických ukazatelů je prezentován po jednotlivých mluvčích. Krátká kapitola je věnována i výsledkům analýzy pomocí automatického rozpoznávače mluvčího. Poslední kapitola popisuje sestavení a zadání percepčního testu, charakteristiky posluchačů a analýzu i výsledky percepčního testu. Ty jsou prezentovány jak z hlediska mluvčích (tzn. u kterých mluvčích byl imitovaný přízvuk vnímán jako autentický) i posluchačů (kteří posluchači byli úspěšnější v rozlišení imitace a autentického cizineckého přízvuku). Autorka se však zaměřuje i na srovnání jednotlivých položek v rámci jednoho mluvčího a snaha o vysvětlení rozdílů v jednotlivých položkách ji vedla k provedení samostatné poslechové a akustické analýzy cílových úseků. V závěru kapitoly diplomantka porovnává úspěšnost mluvčích v percepčním testu s výsledky automatické analýzy. Poslední kapitola diplomové práce shrnuje získané výsledky a krátce navrhuje i možné pokračování výzkumu.

Empirické kapitoly jsou prezentovány v logickém sledu (možná jen oddíl 4.1 obsahuje popis procesu nahrávání a charakteristik mluvčích, které by se spíše hodily do oddílu 4.2), diplomantka používá efektivní zobrazení zkoumaných charakteristik převážně pomocí sloupcových a krabicových grafů. Výborným způsobem je graficky prezentováno srovnání vokalické kvality v češtině a při imitaci ruského přízvuku u jednotlivých mluvčích. Celkově je analýza důkladná, a jak je zřejmé i z předchozího odstavce, autorka poctivě hledá za pomoci dodatečných analýz vysvětlení pro zjištěné výsledky. V předložené práci postrádám snad jen obecnější diskusi dopadů provedeného výzkumu. Rád bych proto diplomantku požádal, aby se u obhajoby k obecnějším dopadům pro forenzní srovnávání hlasů vyjádřila.

Závěrem shrnuji, že Natalia Nudga ve své diplomové práci jednoznačně prokázala schopnost vědecké práce. Rád bych vyzdvihl samostatnost autorky při zpracovávání výsledků i celé práce. Zbývá také dodat, že ačkoli autorka sama není rodilou mluvčí češtiny, jazyková kvalita práce je výrazně nadstandardní. Konstatuji proto, že předložená diplomová práce splňuje svým obsahem i rozsahem požadavky kladené na magisterskou diplomovou práci a ve většině aspektů je převyšuje. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem ji doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení **v ý b o r n ě**.

V Praze dne 28. 8. 2020

.....
doc. Mgr. Radek Skarnitzl, Ph.D.
Fonetický ústav FF UK